

Yeşilirmak Deltası

OBK020
Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Küçük akbalıkcıl (Egretta garzetta) © Aykut Ince

Yüzölçümü : 20658 ha
Boylam : 36,79°D
Enlem : 41,35°K
Yükseklik : 0 m - 10 m
il(ler) : Samsun
ilçe(ler) : Çarşamba, Terme, Tekkeköy
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı**: Yeşilirmak Deltası Önemli Doğa Alanı, Yeşilirmak Nehri'nin Karadeniz'e döküldüğü kıyı şeridi ile Tekkeköy ve Terme ilçelerinin kuzyedeki sulakalan sistemleri ve subasar ormanları içine alır. Deltanın güney kısmında eski, kuzey kısmında ise yeni alüvyonlar bulunur. Eski alüvyonlar, delta güneyindeki dağlık alanın kuzey yamaçlarından başlar ve denizden 60 – 70 kilometre kadar mesafede bulunur. Bu eski deltanın yüzeyi kuzeye doğru eğimlidir ve akarsularla oldukça derin yarılmıştır. Alanda irili ufaklı birçok göl bulunur. Bunların en büyüğü alanın doğu kısmındaki Akgöl ve Simenit gölleridir.

■ **Habitatlar**: ÖDA; tatlı su gölleri, sulak çayırar, sazlık alanlar, tatlı ve tuzlu bataklıklar, kıyı kumulları ve tarım alanlarından oluşur. Deltanın doğu bölümünde kısmen de olsa doğal özelliklerini koruyabilmiş Simenit Gölü ve Akgöl sulakalanı ile sulakalanların arkasında gelişen *Cladium* toplulukları ve geniş bir ağaçlandırma sahası yer alır. Kıyı bandının ardında kalkerli turbalıklar ve bataklık toplulukları yer alır.

■ **Türler**: Yeşilirmak Deltası kuşlar ve içsu balıkları için oldukça önemli bir alandır. Bölge başta su kuşları olmak üzere birçok kuş türü için önemli bir üreme ve kışlama alanıdır. Alanda üreyen önemli kuş türleri arasında alaca balıkcıl (*Ardeola ralloides*), pasbaş paktı (*Aythya nyroca*), balaban (*Botaurus stellaris*) ve gece balıkcılı (*Nycticorax nycticorax*) gelir.

Bölgede yaşayan içsu balıklarından *Acipenser gueldenstaedtii*, *Acipenser stellatus*, *Acipenser sturio* ve *Huso huso*'nun nesli dünya ölçeğinde tehlike altındadır.

■ **Alan Kullanımı**: Alandaki ana insan faaliyetleri tarım ve balıkçılıktır. Yüksek tarımsal üretim yapılan deltada çok sayıda yol, köy ve geniş tarım alanları bulunur. Başlıca ürünler fındık ve çeltiktir. Alanın daha sulak bölgelerinde kavaklıklar bulunur. Simenit Gölü ve Akgöl'de balıkçılık yapılmaktadır. Ayrıca saz kesimi yöre halkının diğer bir gelir kaynağıdır.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki en ciddi tehdit su rejimine yapılan müdahalelerdir. Yeşilirmak üzerinde 1966 yılından beri barajlar kurulmuş ve nehrin aşağı havzası seddellenmiştir. 1968 yılından bu yana nehrin aşağı havzasında 67 bin hektarlık bir bölgede taşkın kontrolü çalışmaları yapılmaktadır. Devlet Su İşleri (DSİ), 1970 yılında Terme'nin doğu ve güneyinde 16 bin hektarlık alanı,

1992-1996 yılları arasında ise 20 bin hektarlık alanı drene etmiştir. Deltada yer alan Dipsiz ve Kuş gölleri kurutulmuştur. Karaboğaz Deresi'nin yatağı değiştirilmiş ve Simenit Gölü, Akgöl ve Simenit olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Simenit- Akgöl'ün bütünüyle tarım alanlarından dönen tahliye kanallarıyla beslenmesi, gölde ötrofikasyona ve neredeyse tüm açık su yüzeyinin sazla kaplanmasına neden olmuştur. Bu çalışmalar sonucunda deltanın büyük bir kısmı tarım alanlarına dönüştürülmüştür.

Alandaki diğer tehditler, yazlık olarak kullanılmak üzere plansız konut yapımı, kumullardaki karaçam ağaçlandırması, yasadışı avcılık, aşırı bitki sökümlü ve aşırı otlatmadır.

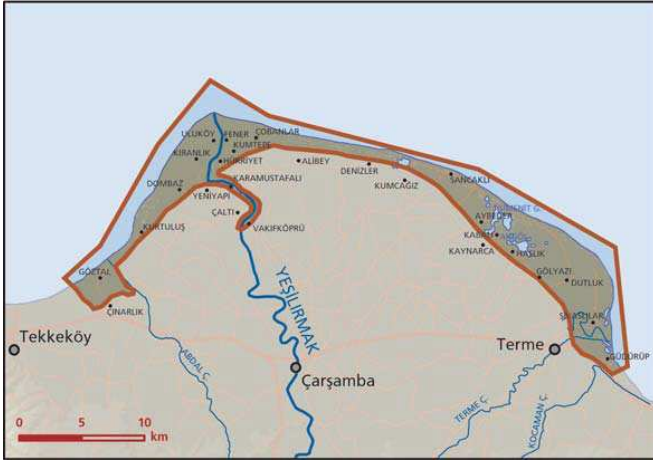
■ **Koruma Çalışmaları**: Simenit Gölü ve Akgöl çevresi 1975 yılından beri yaban hayatı koruma sahası olarak koruma altındadır. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu alanda kuş araştırma çalışmaları yürütmektedir.

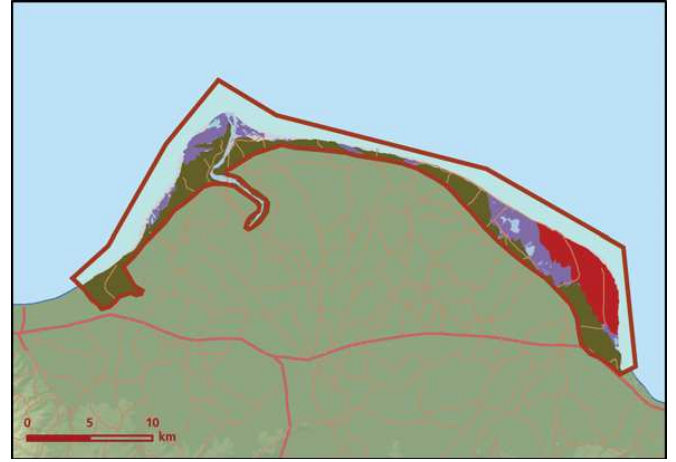
Karakanlı kumkuşu (*Calidris alpina*) © Murat Bozdoğan

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Samsun Valiliği; Samsun İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Bölge Müdürlüğü; Doğa ve Yaban Hayatı Koruma Derneği; On Dokuz Mayıs Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu; Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kuş Gözlem Kolu.

■ **Arzu Gürsoy**

Yeşilirmak Deltası önemli doğa alanı topografya haritası

Yeşilirmak Deltası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	30-40 Çift (Üreme)	CI
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	10-20 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	20 Çift (Üreme)	CI
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	30-50 Çift (Üreme)	CI
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30-50 Çift (Üreme)	CI
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	CI
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanitta fusca</i> - Kafkasya	0	0	LC	(EN)	371-870 Birey (Kışlama)	BI, B3, CI, C3
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	520 Birey (1995 Kışlama)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	9-10 Çift (Üreme)	CI
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	CI
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
 <i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	0	0	EN	-	Var	A1, CI
<i>Acipenser gueldenstaedtii</i> - Karadeniz	0	0	EN	(EN)	Var	BI, CI
<i>Acipenser stellatus</i>	0	0	EN	-	Var	A1, CI
<i>Acipenser stellatus</i> - Karadeniz	0	0	EN	(EN)	Var	BI, CI
<i>Acipenser sturio</i>	0	0	CR	-	Var	A1, CI
<i>Acipenser sturio</i> - Karadeniz	0	0	CR	(CR)	Var	BI, CI
<i>Alosa pontica</i>	0	0	DD	-	Var	CI
<i>Alosa tanaica</i>	0	0	-	-	Var	CI
<i>Huso huso</i>	0	0	EN	-	Var	A1, CI
<i>Huso huso</i> - Karadeniz	0	0	EN	(EN)	Var	BI, CI
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	0	0	LC	-	Var	CI